

17.8.2017

YM92/04/2017

Oikeusministeriö

Viite **Lausuntopyyntö**
Hänvisning

Asia **YMPÄRISTÖMINISTERIÖN LAUSUNTO ARVIOMUISTIOSTA JULKISISTA KUULUTUKSISTA ANNETUN**
Ärende **LAIN (34/1925) UUDISTUSTARPEISTA**

Oikeusministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa arviomuistiosta, joka koskee julkisista kuulutuksista annetun lain (34/1925) uudistustarpeita.

Ympäristöministeriö pitää välttämättömänä, että lähes sata vuotta vanha laki uudistetaan tällä vaalikaudella vastaamaan tämän ajan ja tulevaisuuden vaatimuksia hyödyntäen erityisesti digitalisaation mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Julkisia kuulutuksia koskevalla sääntelyllä on kiinteä yhteys tiedonhallintaa, julkisuutta ja tietosuojaa koskevaan lainsäädäntöön, joita myös uudistetaan parhailaan. Näiden säädösten keskinäinen suhde tulisi jatkossa olla mahdollisimman selkeä ja yhteenso-piva.

Tehokas tiedoksisaanti

Arviomuistiossa todetaan, että julkisten kuulutusten siirtäminen ilmoitustauluilta yleiseen tietoverkkoon edistäisi avoimempaa hallintoa sekä parantaisi yksilöiden, yhteisöjen ja yritysten tiedonsaantia. Tässä yhteydessä olisi hyvä pohtia yleisemmin sitä, kuinka tehokasta tiedonsaanti yleisestä tietoverkosta, eri viranomaisten internetsivuja selaamalla, tosiasiaa on ja millä toimenpiteillä tiedonsaantia voitaisiin tehosta. Ei liene erityisen todennäköistä, että kansalaiset selaisivat päivittäin eri viranomaisten internet-sivuja ja löytäisivät tiensä kuulutus-sivuille. Ympäristöasioissa kuulutus voi olla se tapa, jolla asianosaiselle varataan oikeus tulla kuulluksi tai jolla tiedotetaan mahdollisuudesta hakea päätökseen muutosta. Nämä ovat tärkeitä oikeusturvakeinoja (PL 21 §) , jotka vesittyvät osittain, jos tiedoksisaanti niiden käyttömahdollisuudesta ei ole tehokasta. Tästä syystä kuulutuslainsäädännön uudistamisen yhteydessä olisi hyvä pohtia yleisemminkin, pitäisikö tiedonsaantia oikeusturvasyistä tehostaa niin, että asianosainen saisi halutessaan sähköisen ilmoituksen kuulutuksen julkaisemisesta, esimerkiksi sähköpostiin. Tällainen ominaisuus lienee tulossa kansalliseen palveluväylään. Näin ollen nyt on otollinen aika miettiä, miten tämä voitaisiin liittää kuulutuksiin tapahtuviin tiedoksiantoihin. Tämä olisi tarpeen ainakin niissä tapauksissa, joissa kuuluttamisella ilmoitetaan asianosaisille heidän kuulemis- ja muutoksenhakuoikeudestaan päätöksiin, jotka koskevat heidän oikeutta, etua tai velvollisuuttaan.

Ympäristöministeriö kannattaa tiedon saantia koskevien säännösten sisällyttämistä yleislakiin, jotta sääntely olisi mahdollisimman yhtenäinen eri toimialoilla ja ennustettava kansalaisille. Koska julki-

sista kuulutuksista annetun lain menettelyt ovat olleet käytännössä vanhentuneita, on lainsäädäntöön jouduttu rakentamaan päällekkäisiä tiedoksisaantitapoja, minkä digitalisaation kehitys on mahdollistanut. Tähän asti ympäristölainsäädäntöä on kehitetty niin, että internet-kuuluttaminen on lisätty vanhojen tiedoksiantotapojen päälle. Internet-kuuluttamista ei ole ympäristölainsäädännössä pidetty yksin riittävänä tiedoksiantomuotona asianosaisille. Myös uudessa kuntalaissa tiedoksianto asianosaisille tapahtuu edelleen kirjeellä (kuntalaki 139 §), vaikka kuntalaisten tiedoksisaanti esim. pöytäkirjoista tapahtuu internetin kautta (kuntalaki 140 §).

Arviomuistiossa pohditaan valtion viranomaisten ja muiden viranomaisten (kuin kuntien ja maakuntien) kuulutusmenettelyitä. Käytännössä yleisön voi olla vaikea löytää internetistä eri viranomaisten kuulutussivuja. Lisäksi monelle on vaikea hahmottaa, mikä viranomainen on vastuussa juuri itseä kiinnostavan asian hoitamisesta. Niinpä lainsäädännön uudistamisen täytäntöönpanon yhteydessä tulisi viranomaisten kuulutukset koota yhteen niin, että virallisia kuulutuksia voisi selata yhdeltä internetsivulta sen lisäksi, että ne löytyvät myös viranomaisten omilta sivuilta. Tällainen kuulutussivusto voitaisiin rakentaa esimerkiksi kansallisen palveluväylän yhteyteen. Järjestelmä tulisi rakentaa niin, että henkilöt voisivat tilata herätteitä sähköpostiin heitä kiinnostavista asioista tai esimerkiksi tiettyä kuntaa tai kartalle merkittyä aluetta koskevista hankkeista. Tällainen järjestelmä olisi oikeusturvan kannalta huomattavasti tehokkaampi ja tarpeen erityisesti asioissa, joissa ilmoitus koskee asianosaisen oikeutta tulla kuulluksi tai päätöksen tiedoksianto muutoksenhakuoikeuden käyttämiseksi.

Yhtenäiset sanamuodot

Arviomuistiossa on hyvin kuvattu sitä, kuinka eri lakien viittaukset kuuluttamiseen vaihtelevat sanamuodoiltaan ja kuinka viittauksia olisi järkevä yhtenäistää. Koska jatkossakin tulee olemaan tarvetta viitata yleislainsäädäntöön, tulisi lainsäädäntöä uudistettaessa huolehtia myös viittaussääntösten yhdenmukaisuudesta esimerkiksi erilaisin "mallilausekkein", joita suositellaan käytettäväksi viitattaessa julkiseen kuuluttamiseen. Tällöin kaikkien sektorilakien muutokset voitaisiin toteuttaa näitä sanamuotoja noudattaen, jollei ole asiallista tarvetta säätää toisin. Samalla sanamuotojen erilaisuuden aiheuttamat tulkintaepäselvyydet vähenisivät.

Hallintolaki sääntelyn paikkana

Kuuluttamisesta säätäminen hallintolaissa, joko kuntalain ja maakuntalain lisäksi tai ainoana kuulutuslakina, vaikuttaa perustellulta. Samalla laissa ja sen perusteluissa voidaan ohjata sitä, milloin on järkevää käyttää kuuluttamista ja milloin yleistiedoksianto. Kuuluttaminen on tärkeä keino aika- ja tilaa säästävää menettelyä, joissa kaikkia asianosaisia ei tunneta. Tällä tavoin asia saadaan annettua muodollisesti myös tuntemattomien asianosaisten tietoon niin, että kuulemisen ja muutoksenhaun määräajat kuluvat ja päätös voi saavuttaa lainvoiman. Tunnetuille asianosaisille käytetään tämän rinnalla tehokkaampia tiedoksiantomuotoja. Toisaalta, olisi hyvä pohtia tässä yhteydessä oikeusturvanäkökulmasta yleistiedoksiannon roolia ainoana tiedottamismuotona tunnetuille asianosaisille silloin, kun päätös on annettava tiedoksi yli 30 tiedossa olevalle henkilölle (Hall 55 § 2 mom). Sähköisen tiedottamisen aikakautena henkilöiden lukumäärällä ei ole vastaavaa kustannusvaikutusta kuin ennen. Jos hallituksen tavoite kansalaisten sähköisestä postilaatikosta toteutuu, ei liene enää oikeusturvan kannalta perusteltua käyttää yksinomaan henkilöiden lukumäärää perusteena yleistiedoksiannon käyttöön ainoana tiedoksiantomuotona, ainakaan, jos tiedoksianto koskee asiaa, jossa päätetään yksilön oikeuksista, velvollisuuksista tai eduista.

Tarkemmat säännökset internet-ilmoituksen käsittelystä

Kuntalain säännökset internet-ilmoituksesta eivät sisällä kuulutuslain 5 §:ää vastaavaa säännöstä siitä, että kuulutukseen merkitään todistus julkipanopäivästä eikä kuulutusasetuksessa olevaa säännöstä järjestää ja otsikoida kuulutukset selkeästi ryhmittäin. Laista ei myöskään ilmene, kuinka ilmoitustaulunpitäjän on toimitettava ilmoitus julkipanon jälkeen sen lähettäneelle viranomaiselle, joka liittyy sen asian asiakirjoihin todisteeksi siitä, että tiedoksianto on oikein toimitettu ja että asi-

assa ei ole tapahtunut tältä osin muutovirhettä. Näitä käytännön asioita olisi hyvä tuoda esille vähintään mahdollisen lakiehdotuksen perusteluissa, jos niistä ei katsota tarpeen säätää laissa tai asetuksessa.

Jatkovalmistelu

Arviomuistiossa olevassa listauksessa säädöksistä, joissa viitataan kuulutuslakiin ja kuulutuksiin, on mukana mm. maankäyttö- ja rakennuslaki ja -asetus. Listauksesta puuttuu eräitä säännöksiä, joten ohessa liitteenä täydennykset.

Julkisista kuulutuksista annetun lain uudistaminen on tärkeää ympäristöministeriön toimialan menettelyjen digitalisoinnin ja menettelyjen muun sujuvoittamisen kannalta, joten ympäristöministeriö on kiinnostunut osallistumaan varsinaiseen lainsäädännön uudistamistyöhön.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Lainsäädäntöjohtaja

Riitta Rönn

LIITE Viittaukset kuulutuslakiin ja kuulutuksiin; listauksen täydentäminen

